אישים באגרות הראי"ה

האדמו"ר הרב אלתר נח הכהן

אדמו"ר ומקובל, ככל הנראה רבי אלטר נח הכהן כ"ץ קייזר-מיכלאנקיס · תר"י בקירוב–תר"פ (1850 בקירוב–1920)

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

באגרות נקרא "הרב הצדיק מארא דרזין מו"ה אלתר נח הכהן", בלי פרטים מזהים נוספים. ככל הנראה הוא רבי אלטר נח הכהן כ"ץ קייזר-מיכלאנקיס, שהתפרסם כאדמו"ר וכמקובל: השם, התואר "צדיק" ועיסוקו בסודות הקבלה מתאימים לו.

רבי אלטר נח הכהן קייזר-מיכלאנקיס נולד בנסכיז' בשנת תר"י (1850) בקירוב. בצעירותו עלה לארץ ישראל ולמד קבלה בירושלים אצל המקובל רבי מרדכי עבאדי, ויחד חיברו ספר בקבלה. אחר כך שב לחוץ לארץ ונהג באדמו"רות, בין השאר בלונדון, ועסק בחלוקת קמיעות ובברכות. רבים מגדולי ישראל בדורו יצאו נגדו, ובהם רבי שלמה גאנצפריד בעל "קיצור שולחן ערוך" והמהר"ם שיק; יש שראו בו אדמו"ר ומקובל ירא שמיים, ויש שראו בו רמאי. בסוף ימיו חזר לירושלים, ונפטר בה בשנת תר"פ (1920).

הרב קוק על הרב אלתר נח הכהן

בניסן תרס"ז (1907) אישר הרב קוק את קבלת הכספים ששלח "הרב הצדיק מארא דרזין מו"ה אלתר נח הכהן" לבניין הארץ, ושמח שהוא וחסידיו מתאגדים "להגדיל פעלים בישוב ארץ חמדת עולמים" ברוח קדושה. הרב קוק הציע לקנות כרמים נטועים, לייסד יקב ליין כשר ולקנות קרקעות, ובירך אותו: "ואשרי כת"ר, שבו בחרה ההשגחה העליונה, ע"פ המון מסיבותיה ויסורי הצדיקים שעברו עליו, להיות ציר שלוח לקחת חלק גדול בבנין ארץ חמדה". באותו מכתב תיאר הרב קוק את בניין הארץ וירושלים כ"יסוד אתחלתא דגאולה" (כרך א', אגרת ע).

בשבט תרס"ח (1908) הודה לו הרב קוק על מכתבו ועל "התשורה היקרה" ששלח, וביקש שיודיעו בפרוטרוט על התיישבות "אחינו יראי ד', ושומרי אמונים באמת, על אדמת הקודש", "שהוא עיקר עבודת הקודש באה"ק בדורנו" (כרך א', אגרת קט).

האגרות

כרך א', אגרת ע: אישור קבלת כספים לבניין הארץ, הצעות לקניית כרמים וקרקעות, וברכה על שבחרה בו ההשגחה לקחת חלק בבניין הארץ.

"ידידי ורחימי הרב הצדיק מארא דרזין מו"ה אלתר נח הכהן שליט"א"

כרך א', אגרת קט: תודה על מכתב ומתנה, ובקשה לפרטים על התיישבות יראי ה' בארץ.

"שהוא עיקר עבודת הקודש באה"ק בדורנו"

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב אלתר נח הכהן, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת ע

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ה' ניסן תרס"ז - יפו **נמען:** האדמו"ר הרב אלתר נח הכהן

הרב קוק מאשר קבלת כספים מהאדמו"ר לבניין הארץ, ושמח שהאדמו"ר וחסידיו מתאגדים ליישוב הארץ ברוח קדושה. הרב קוק מציע לקנות כרמים נטועים, לייסד יקב ליין כשר ולקנות קרקעות. הרב קוק מתאר את בניין הארץ וירושלים כ"אתחלתא דגאולה" וקורא לנחם את ישראל.

עיקרי הדברים

- יישוב הארץ ברוח קודש.
- אתחלתא דגאולה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עיה"ק[2] יפו ת"ו[3], ה' ניסן תרס"ז[4].

יצוה צור חסדו, על איש חסידו, ידידי ורחימי הרב הצדיק מארא דרזין [האדמו"ר אלתר נח הכהן, בעל הסוד ("מארא דרזין", ארמית)] מו"ה[5] אלתר נח הכהן שליט"א[6], וכא"ל[7] ירום ונשא וגבה מאד, ברום מעלה בקודש סלה.

מכתב כת"ר[8], הכתוב ע"י[9] נאמן ביתו ידידנו הרי"ם[10] הכהן נ"י[11], וכן סכום הכסף, שילוח ראשון ושני, נכון בא לידינו. ומאד ישמח לבי, בהודות לד' כי טוב, כי כפי הנראה הנה החל אור ישראל ב"ה להגיה חשכנו, [על פי תהלים יח, כט] וחשק אהבת בנין אה"ק[12] וישובה, אשר החל לפעם את כת"ר ידי"נ[13] שי'[14] אשר רבים יהיו עמדו בע"ה[15], ושלמים מעם קדוש, שלמי אמונים, הנם דבקים באהבת אמונת קדש בכת"ר[16] כראוי לו, גם הם יוסיפו אמץ להעשות אגודה אחת, להגדיל פעלים בישוב ארץ חמדת עולמים, ע"י קדושת אש קודש, להבת קדושת אור אלקי ישראל ושם קדשו ב"ה, שלזה עינינו נשואות מאז ומקדם. ונקוה בעזה"י[17] לעמוד על ימין כ"ק[18] כת"ר ידינ"ע[19] שי' בכל הפרטים.

וכרמים נטועים יש לקנות, [האדמו"ר תכנן לקנות קרקעות וכרמים בארץ ישראל] ב"ה, במסיבי עיה"ק ת"ו. וכן אם נעשה, ע"י קיבוץ לצדיקים, יקב לתוצאות יין כשר ומהודר מאה"ק[20], יש דרך לנטע כרמים חדשים ולקנות קרקעות חשובות בעה"י[21]. וכן ביתר עניני ישוב אה"ק יש כר נרחב וגדול לפני צדיקי אמת וקדושי עם קדוש להגדיל ולהאדיר. ואשרי כת"ר, שבו בחרה ההשגחה העליונה, ע"פ[22] המון מסיבותיה ויסורי הצדיקים שעברו עליו, להיות ציר שלוח לקחת חלק גדול בבנין ארץ חמדה, ובהרמת דגלה וכבודה. אקוה, שזכותא דאי"י[23] תהי'[24] מעטרת את כת"ר בעטרת קדש, בנצח והוד, על ראש צדיק כת"ר יחולו, ועל גביהם הגבה למעלה ממקור הברכות יתברך, ויבוסמו בבוסמין דברכתא [ויתבשמו בבשמי הברכה (ארמית)] ואשר כבוד וחיים, ונהורא מעליא [ואור עליון (ארמית)] בשמחת קרבת אלקים אמת עדי עד, כל המחזיקים בידו ומסתופפים בצילו, צל החכמה ודעת ד' ב"ה. תלי"ת[25] על הטוב אשר עמנו. זכותא דאי"י וזכות התורה ועבודה תמה של אבותינו, גדולי ישראל זי"ל[26], יעמדו לנו, לזכות להיות ראויים להתענג על טוב ד' בארץ חיים, באור יקרות וטל אורות, בב"א[27].

מצב אחינו ב"י[28] באה"ק[29] ת"ו הולך ואור בעה"י. עין בעין אנו רואים, כי בא עת לחננה. [תהלים קב, יד] הארץ הנשמה הולכת ונבנית, ירושלים עיה"ק הולכת ומתפארת, ב"ה, בבנינים נחמדים ע"י אחב"י[30], הבאים לשחר פניה ולבקש שלומה ופארה. רואים אנו, כי הנצנים נראו בארץ. [שיר השירים ב, יב] כח אור קדוש אנו צריכים להעיר עתה, מבית ומחוץ, להוסיף חמדת עם ד' לארץ חמדה, וקדושתם של ישראל כשחר פרוש על ההרים מאיר אורה, באור נוגה מזוהר ארץ-צבי על כל נאות יעקב, לקרב קץ נחמה, ולרחם אום לא רוחמה, [על פי הושע ב, כה] ובמקום אשר יאמר להם לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי. הגיע זמן לכל עבדי ד' לנחם את ישראל, לשמח לב עגומים בנחמת ציון וביסוד אתחלתא דגאולה, המתגלה ומתראה בבנין ארץ בית חיינו. יהי'[31] נועם ד' את כ"ק מר ידי"נ שי' ומעשה ידיו יכונן, ויהי'[32] בעזרו ליסד בציון אבן בחן פינת יקרת, ויחד עם עוד אורות ומעשים גדולים ויקרים יצורף להגלות הוד והדר על הררי קודש, חמדת צבי ישראל, להיות לגאון עולם משוש דור ודור, כדבר ד' הנאמן, הנוהג בחסדו כל דור. "אמר שומר אתא בוקר". [ישעיהו כא, יב] והי'[33] זה שלו'[34] וברכת ד' מארץ חמדה והררי קודש לכת"ר[35] וכא"ל, כנה"י[36] ונפש ידי"נ קשור באהבתו ודורש"ת[37] ושלו'[38] כל אשר לו וכל המסתופפים בצילו באה"ר[39],

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

יודיעני נא בפרטיות מכל ישועת ד' אשר עליו, הכל מפורש ושום שכל, כיד ד' הטובה בע"ה. ואמטי ברכתא לידיד חמיד [ומביא ברכה לידיד נחמד (ארמית)] הר' ישראל משה שי', הנאמן בעבודת הקודש לעדור בלב טהור.

ידידו הדושו"ט[40] הנ"ל[41]

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עיה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ז - השנה תרס"ז (1906/1907)
5. מו"ה - מורנו הרב
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. וכא"ל - וכל אשר לו
8. כת"ר - כבוד תורתו
9. ע"י - על ידי
10. הרי"ם - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ם (למשל: יעקב + ם) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
11. נ"י - נרו יאיר
12. אה"ק - ארץ הקודש
13. ידי"נ - ידיד נפשי
14. שי' - שיחיה
15. בע"ה - בעזרת השם
16. בכת"ר - בכבוד תורתו
17. בעזה"י - בעזרת השם יתברך
18. כ"ק - כבוד קדושת
19. ידינ"ע - ידיד נפשי עוז
20. מאה"ק - מארץ הקודש

21. בעה"י – בעזרת השם יתברך
22. ע"פ – על פי
23. דא"י – דארץ ישראל
24. תהי' – תהיה
25. תלי"ת – תודה לא-ל יתברך
26. ז"ל – זכרונו לברכה
27. בב"א – במהרה בימינו אמן
28. ב"י – בני ישראל
29. באה"ק – בארץ הקודש
30. אחב"י – אחינו בני ישראל
31. יהי' – יהיה
32. ויהי' – ויהיה
33. והי' – והיה
34. שלו' – שלום
35. לכת"ר – לכבוד תורתו
36. כנה"י – כנפשו היקרה
37. ודורש"ת – ודורש שלומו ותורתו
38. ושלו' – ושלום
39. באה"ר – באהבה רבה
40. הדושו"ט – הדורש שלומו וטובו
41. הנ"ל – הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט שבט תרס"ח - יפו **נמען:** הרב ר' אלתר נח הכהן

הרב קוק מודה על מכתב ועל מתנה ששלח לו הרב. הרב קוק מברך על פעולתו לקשר נפשות לחיבת ארץ ישראל, ומבקש פרטים על התיישבות יראי ה' בארץ. לדבריו זו 'עיקר עבודת הקודש בארץ ישראל בדורנו' והכנה לגאולה.

עיקרי הדברים

- תודה על מתנה.
- התיישבות יראי ה' כעיקר עבודת הקודש בדור.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ט שבט תרס"ח[4].

אוזר ישראל בגבורה ועוטרו בתפארה, יאזר ויעטר בגבורת תפארת ועטרת ישועה, את כבוד ידידי ורב רחימי, הרב הצדיק חכם חרשים, מעין חכמה ורזי תורה, עוטה אורה, כקש"ת[5] מו"ה[6] אלתר נח הכהן שליט"א[7], וכא"ל[8], שלו'[9] רב וברכת ד' מקודש.

אחדשה"ט[10] באה"ר[11].

יקרת ימין המכתב הנחמד, גם התשורה היקרה, אשר הואיל כבוד הדרת תפארת ידי"נ[12] שליט"א לכבדני, באו לנכון. והופיע בלבבי אור וגיל מחיבת ידידות נפשי, כמים הפנים לפנים. [משלי כז, יט] ולי מה נכבדו אותות אהבה הנאמנים, ומה יקרו לי דעת פליאות חסד עליון אשר הצליח עד כה דרכו בקודש. ואקוה כי יגדיל פעולת צדיק לחיים, לקשר נפשות רבות בקהל קדושים לחבת ארץ חמדת עולמים, מקום עיני ד' בה, להאירה מכבודו בהארה והטבה, ובזכותה יעלה ויראה אור ד' בלב כל בני עם קדוש באמונה גדולה וקדושה וטהרה, להאיר אור משיחו הולך תמים.

אקוה שבמכתבים הבעל"ט[13] יוסיף מר ידו להודיעני בפרוטרוט מכל אשר עלה בידו חפץ צורנו ב"ה, בדבר התישבות אחינו יראי ד', ושומרי אמונים באמת, על אדמת הקודש, שהוא עיקר עבודת הקודש באה"ק[14] בדורנו, להקים ניר לישראל, והכנה ברוכה לגאולת אמת, ע"י[15] כלים המוכשרים לקבל טהרה.

והי'[16] זה שלו' וברכה ממקור הברכות, כנה"י[17] ונפש ידי"ע[18] דבק באהנ"פ[19] הק'[20], כהנא מסייע כהנא,

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

להודות על התשורה אין מן המדה, ואדון ההודאות יברכהו כגמול ידיו במלא חפנים ורב נחת. הנ"ל[21]

1. ב"ה - ברוך השם

2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
5. כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו
6. מו"ה - מורנו הרב
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. וכא"ל - וכל אשר לו
9. שלו' - שלום
10. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
11. באה"ר - באהבה רבה
12. ידי"נ - ידיד נפשי
13. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
14. באה"ק - בארץ הקודש
15. ע"י - על ידי
16. והי' - והיה
17. כנה"י - כנפשו היקרה
18. ידי"ע - ידידו עוז
19. באהנ"פ - באהבת נפש
20. הק' - הקטן
21. הנ"ל - הנזכר לעיל